

Zbornik sudske prakse

Predmet C-160/14

**João Filipe Ferreira da Silva e Brito i dr.
protiv
Estado português**

(zahtjev za prethodnu odluku koji su uputili Varas Cíveis de Lisboa)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Usklađivanje zakonodavstava – Zaštita prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona – Pojam prijenosa pogona – Obveza upućivanja zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. trećeg stavka UFEU-a – Navodna povreda prava Unije koja se pripisuje nacionalnom sudu protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka – Nacionalno zakonodavstvo koje pravo na naknadu štete koja je pretrpljena zbog takve povrede uvjetuje prethodnim poništenjem odluke koja je uzrokovala tu štetu“

Sažetak – Presuda Suda (drugo vijeće) od 9. rujna 2015.

- Socijalna politika – Usklađivanje zakonodavstava – Prijenosi poduzeća – Zadržavanje prava radnika – Direktiva 2001/23/EZ – Područje primjene – Prijenos – Pojam – Mjerila*
(Direktiva Vijeća 2001/23, čl. 1. st. 1.)
 - Socijalna politika – Usklađivanje zakonodavstava – Prijenosi poduzeća – Zadržavanje prava radnika – Direktiva 2001/23/EZ – Područje primjene – Prijenos pogona – Pojam – Likvidacija poduzeća od strane svog većinskog dioničara i zatim stupanje potonjeg na mjesto likvidiranog poduzeća – Uključenost – Pretpostavke – Neočuvanje neovisne organizacijske strukture likvidiranog poduzeća – Nepostojanje utjecaja*
(Direktiva Vijeća 2001/23, čl. 1. st. 1.)
 - Prethodna pitanja – Pokretanje postupka pred Sudom – Pitanja tumačenja – Obveza postavljanja prethodnog pitanja – Opseg – Poteškoće pri tumačenju pojma „prijenos pogona“ u smislu Direktive 2001/23 koje dovode do različitih odluka sudova nižeg stupnja i rizika razilaženja sudske prakse na razini Unije – Uključenost*
(čl. 267. st. 3. UFEU-a; Direktiva Vijeća 2001/23, čl. 1. st. 1.)
 - Pravo Europske unije – Prava dodijeljena pojedincima – Povreda države članice – Obveza naknade štete uzrokovane pojedincima – Pretpostavke – Nacionalno zakonodavstvo koje pravo na naknadu štete uvjetuje prethodnim poništenjem sudske odluke koja je uzrokovala štetu, pri čemu je takvo poništenje u praksi isključeno – Nedopuštenost*
1. Vidjeti tekst odluke.

(t. 24.-27.)

2. Članak 1. stavak 1. Direktive 2001/23 o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona treba tumačiti na način da pojam „prijenosa pogona“ obuhvaća situaciju u kojoj je poduzeće aktivno na tržištu čarter letova likvidirano od strane svog većinskog dioničara, poduzeća koje također djeluje u sektoru zračnog prijevoza, i u kojoj on nakon toga stupa na mjesto likvidiranog poduzeća preuzimajući ugovore o najmu zrakoplova i važeće ugovore o čarter letovima, obavlja djelatnosti koje je prethodno obavljalo likvidirano poduzeće, vraća pojedine radnike koji su do tada bili upućeni u to poduzeće, raspoređujući ih na poslove koji su istovjetni onima koje su obavljali prethodno, i preuzme sitnu opremu navedenog poduzeća.

Za primjenu članka 1. stavka 1. Direktive 2001/23 nije relevantna činjenica da je subjekt, čija su oprema i dio osoblja preuzeti a da on nije očuvao neovisnu organizacijsku strukturu, uključen u strukturu društva preuzimatelja, s obzirom na to da je očuvana veza između, s jedne strane, te opreme i osoblja koje je potonjem društvu preneseno i, s druge strane, nastavka djelatnosti koje je do tada obavljalo likvidirano društvo. Naime, upravo zadržavanje funkcionalne veze međuovisnosti i komplementarnosti između različitih prenesenih faktora proizvodnje, a ne posebna organizacija koju poduzetnik nameće za te faktore, čini relevantni element za zaključak o očuvanju identiteta prenesenog subjekta. Stoga zadržavanje takve funkcionalne veze između različitih prenesenih faktora omogućuje preuzimatelju da se koristi potonjima, iako su nakon prijenosa uključeni u novu različitu organizacijsku strukturu kako bi nastavio istovjetnu ili sličnu gospodarsku djelatnost.

(t. 32.-35. i t. 1. izreke)

3. Članak 267. treći stavak UFEU-a treba tumačiti na način da je sud protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka dužan Sudu Europske unije uputiti zahtjev za prethodnu odluku o tumačenju pojma „prijenosa pogona“ u smislu članka 1. stavka 1. Direktive 2001/23 o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona, u okolnostima koje istovremeno obilježavaju različite odluke sudova nižeg stupnja u pogledu tumačenja toga pojma i stalne poteškoće pri njegovom tumačenju u različitim državama članicama.

Iako je točno da je postupak uspostavljen člankom 267. UFEU-a instrument suradnje između Suda i nacionalnih sudova, zahvaljujući kojem Sud daje nacionalnim sudovima elemente za tumačenje prava Unije koji su im potrebni za rješavanje spora koji se pred njima vodi, činjenica je da je, kada prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka protiv odluke nacionalnog suda, potonji načelno dužan uputiti to pitanje Sudu, u skladu s člankom 267. trećim stavkom UFEU-a, ako se u predmetu koji je pred njim u tijeku pojavi pitanje o tumačenju prava Unije, osim ako utvrdi da postavljeno pitanje nije bitno ili da je dotična odredba prava Unije već bila predmetom tumačenja Suda ili da se pravilna primjena prava Unije toliko očito nameće da ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji. Postojanje takve mogućnosti treba biti procijenjeno s obzirom na karakteristike svojstvene pravu Unije, posebne poteškoće koje predstavlja njegovo tumačenje te rizik razilaženja sudske prakse unutar Unije.

(t. 37.-39., 45. i t. 2. izreke)

4. Pravo Unije i, osobito, načela koja je Sud utvrdio u području odgovornosti države za štetu prouzročenu pojedincima povredom prava Unije koju je počinio sud protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka treba tumačiti na način da se protive nacionalnom zakonodavstvu kojim se kao preduvjet zahtijeva poništenje odluke toga suda kojom se nanosi šteta, premda je takvo poništenje u praksi isključeno.

Naime, s obzirom na temeljnu ulogu sudbene vlasti da zaštiti prava koja pojedinci imaju na osnovi pravila prava Unije, puna djelotvornost tih pravila bila bi dovedena u pitanje, a zaštita prava koja ona priznaju bila bi oslabljena ako pojedinci ne bi, pod određenim uvjetima, mogli dobiti naknadu štete kad su njihova prava bila povrijeđena povredom prava Unije koja se može pripisati odluci suda države

članice koji odlučuje u zadnjem stupnju. Kada su ispunjene pretpostavke za odgovornost države, nacionalni sudovi dužni su utvrditi da je država dužna nadoknaditi štetu u skladu s nacionalnim pravom, pri čemu pretpostavke za naknadu štete propisane nacionalnim pravom ne smiju biti manje povoljne od onih koje se odnose na slične zahtjeve u nacionalnom pravu (načelo ekvivalentnosti) i ne smiju biti takve da u praksi onemogućavaju ili pretjerano otežavaju ostvarivanje naknade štete (načelo djelotvornosti). Međutim, nacionalno zakonodavstvo kojim se kao preduvjet zahtijeva poništenje odluke kojom se nanosi šteta, premda je takvo poništenje u praksi isključeno, može pretjerano otežati ostvarivanje naknade štete nastale zbog predmetne povrede prava Unije.

Bitna prepreka, poput one koja proizlazi iz navedenog nacionalnog zakonodavstva, stvarnoj primjeni prava Unije i, osobito, načela koje je isto tako temeljno kao i načelo odgovornosti države za povredu prava Unije, koje je svojstveno sustavu Ugovorâ na kojima se Unija temelji, ne može se usto opravdati ni načelom pravomoćnosti ni načelom pravne sigurnosti.

(t. 47., 50., 51., 58.-60. i t. 3. izreke)